



Prese un informācija

Eiropas Savienības Tiesa
PAZIŅOJUMS PRESEI Nr. 162/20
Luksemburgā, 2020. gada 17. decembrī

Spriedums lietā C-316/19
Komisija/Slovēnija

Vienpusēji izņemot ECB arhīvos ietilpstošus dokumentus, Slovēnija nav izpildījusi pienākumu ievērot Savienības arhīvu neaizskaramības principu

Turklāt, pienācīgi nesadarbojoties ar ECB, lai novērstu šīs neizpildes prettiesiskās sekas, Slovēnija nav izpildījusi arī lojālas sadarbības pienākumu attiecībā pret Savienību

2016. gada 6. jūlijā Slovēnijas iestādes *Banka Slovenije* (Slovēnijas Centrālā banka) telpās veica kratīšanu un izņēma papīra un elektroniskos dokumentus. Šo iestāžu izņemtie dokumenti ietvēra visus paziņojumus, kas tika veikti ar toreizējā vadītāja elektroniskā pasta konta starpniecību, visus elektroniskos dokumentus, kas atradās viņa darba vietā un klēpj datorā, par laikposmu no 2012. līdz 2014. gadam neatkarīgi no to satura, kā arī uz šo laikposmu attiecošos dokumentus, kas atradās vadītāja birojā. Šī iejaukšanās tika veikta saistībā ar izmeklēšanu attiecībā uz dažiem *Banka Slovenije* darbiniekiem, tostarp šo pašu vadītāju, kuri tika turēti aizdomās par pilnvaru un dienesta stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu saistībā ar kādas Slovēnijas bankas restrukturizāciju 2013. gadā. Lai gan *Banka Slovenije* apgalvoja, ka šie pasākumi apdraud "Eiropas Centrālās bankas (ECB) arhīvu" neaizskaramības principu, kas izriet no Protokola par privilēģijām un imunitāti Eiropas Savienībā¹ un kas prasa, lai jebkādai valsts iestāžu piekļuvei šiem arhīviem būtu tieša ECB piekrišana, Slovēnijas iestādes veica šo kratīšanu un izņēma dokumentus, neiesaistot ECB.

Šajā kontekstā ECB paskaidroja Slovēnijas iestādēm, ka tās arhīvos ietilpst ne tikai tās pašas izstrādāti dokumenti savu uzdevumu izpildei, bet arī saziņa starp to un valstu centrālajām bankām, kas ir nepieciešama Eiropas Centrālo banku sistēmas (ECBS) vai Eurosistēmas uzdevumu izpildei, kā arī šo valstu centrālo banku izstrādātie dokumenti, kas paredzēti ECBS vai Eurosistēmas uzdevumu izpildei. ECB arī apgalvoja, ka, pastāvot konkrētiem nosacījumiem, tā neiebilstu pret Slovēnijas iestāžu izņemto dokumentu aizsardzības atcelšanu.

Komisija, uzskatot, pirmkārt, ka attiecīgo dokumentu vienpusēja izņemšana ir ECB arhīvu neaizskaramības principa² pārkāpums un, otrkārt, ka Slovēnijas iestādes pretēji tam, ko prasa lojālas sadarbības princips³, nav veikušas konstruktīvas diskusijas, lai novērstu šī principa pārkāpuma prettiesiskās sekas, cēla Tiesā prasību pret Slovēniju sakarā ar pienākumu neizpildi.

Spriedumā Tiesa, lemjot virspalātā, **apmierina Komisijas prasību un konstatē pārmesto pienākumu neizpildi pilnībā**. Tādējādi šī lieta sniedz Tiesai iespēju precizēt nosacījumus, kas ir piemērojami Savienības arhīvu aizsardzībai saistībā ar vienpusēju šajos arhīvos ietilpstošu dokumentu izņemšanu, ko dalībvalsts iestādes ir veikušas citās vietās, kas nav Savienības ēkas un telpas, un it īpaši nosacījumus, kas ļauj konstatēt ECB arhīvu neaizskaramības principa pārkāpumu.

Tiesas vērtējums

– Par jēdzienu "ECB arhīvi"

¹ Protokols (Nr. 7) par privilēģijām un imunitāti Eiropas Savienībā (OV 2016, C 202, 266. lpp.).

² LESD 343. pants; Protokola (Nr. 4) par Eiropas Centrālo banku sistēmas Statūtiem un Eiropas Centrālās bankas Statūtiem (OV 2016, C 202, 230. lpp.) 39. pants; Protokola par privilēģijām un imunitāti 2. un 22. pants.

³ LES 4. panta 3. punkts; Protokola par privilēģijām un imunitāti 18. pants.

Tiesa atgādina, ka, tā kā ECB ir Savienības iestāde, **tās arhīviem ir piemērojams Savienības arhīvu neaizskaramības princips**. Šajā ziņā Tiesa precizē, ka **Savienības arhīvi aptver tādas Savienības iestādes kā ECB arhīvus, pat ja tie atrodas citās vietās, nevis Savienības ēkās un telpās**⁴.

Šajā ziņā Tiesa norāda, ka ECB un dalībvalstu valsts centrālās bankas veido ECBS un ka ECB un dalībvalstu, kuru valūta ir euro, valsts centrālās bankas, tostarp *Banka Slovenije*, kuras veido Eurosistēmu, īsteno Savienības monetāro politiku⁵. Minēto banku vadītāji, arī *Banka Slovenije* vadītājs, ir ECB Padomes⁶ locekļi un piedalās ECBS uzdevumu izpildei nepieciešamo lēmumu pieņemšanā. ECBS galvenais mērķis ir cenu stabilitātes uzturēšana. Tādēļ ECBS galvenie uzdevumi ir tostarp definēt un īstenot Savienības monetāro politiku⁷, kam ir nepieciešama cieša ECB un valstu centrālo banku sadarbība⁸. **Šajā sistēmā valstu centrālajām bankām, kā arī to vadītājiem ir jaukts statuss, ciktāl, lai gan tās ir valsts iestādes, tās tomēr darbojas ECBS ietvaros**, ko veido šīs valstu centrālās bankas un ECB.

Tiesa uzsver, ka, lai ECBS un Eurosistēma darbotos pareizi un to uzdevumu izpilde būtu pienācīga, ir jāpastāv ciešai sadarbībai un pastāvīgai informācijas apmaiņai starp ECB un tajā iesaistītajām valstu centrālajām bankām, un tas katrā ziņā nozīmē, ka ar ECBS un Eurosistēmas uzdevumu izpildi saistītie dokumenti atrodas ne tikai ECB, bet arī valstu centrālo banku rīcībā.

Šādos apstākļos Tiesa uzskata, ka **uz šādiem dokumentiem attiecas jēdziens “ECB arhīvi”, pat ja tie ir valstu centrālo banku, nevis pašas ECB rīcībā**.

– Par ECB arhīvu neaizskaramības principa pārkāpumu

Tiesa uzsver, ka šajā lietā ECB arhīvu neaizskaramības principa pārkāpumu var konstatēt tikai tad, ja, pirmkārt, Savienības arhīviem piederošu dokumentu izņemšana, par ko vienpusēji lēmušas valsts iestādes, var būt šāds pārkāpums un, otrkārt, izņemtie dokumenti faktiski ietvēra dokumentus, kas ir uzskatāmi par ietilpstošiem ECB arhīvos.

Pirmkārt, Tiesa konstatē, ka jēdziens “neaizskaramība” nozīmē aizsardzību pret jebkādu vienpusēju dalībvalstu iejaukšanos. To apstiprina fakts, ka šis jēdziens ir raksturots kā aizsardzība pret jebkuru kratīšanas, rekvizīcijas, konfiscēšanas vai ekspropriēšanas pasākumu. Tādēļ Tiesa uzskata, ka **vienpusēja Savienības arhīviem piederošu dokumentu izņemšana, ko veic valsts iestādes, ir uzskatāma par Savienības arhīvu neaizskaramības principa pārkāpumu**.

Otrkārt, Tiesa atgādina, ka Komisijai saistībā ar prasību sakarā ar valsts pienākumu neizpildi ir jāpierāda, ka pastāv attiecīgā pienākumu neizpilde. Tai ir jāiesniedz Tiesai fakti, kas vajadzīgi šīs pienākumu neizpildes fakta pārbaudei, un tā nevar vienīgi pamatoties uz kaut kādu pieņēmumu. Šajā lietā Komisija ir atzinusi, ka tās rīcībā nav precīzas informācijas par to attiecīgo dokumentu raksturu, kurus izņēma Slovēnijas iestādes, līdz ar to tā nevar noteikt, vai daļa no šiem dokumentiem ir jāuzskata par ietilpstošiem Savienības arhīvos.

Tomēr, **ņemot vērā attiecīgo izņemto dokumentu lielo skaitu un pienākumus, kas tādas valsts centrālās bankas kā *Banka Slovenije* vadītājam ir jāveic ECB Padomē un tādējādi arī ECBS un Eurosistēmā, Tiesa uzskata, ka ir pierādīts, ka Slovēnijas iestāžu izņemtajos dokumentos noteikti ir iekļauti dokumenti, kas ietilpst ECB arhīvos**. Tā arī uzskata, ka **Slovēnijas iestādes, vienpusēji izņemot šādus dokumentus, ir pārkāpušas ECB arhīvu neaizskaramības principu**.

Šajā kontekstā Tiesa uzsver, ka principā Protokols par privilēģijām un imunitāti un Savienības arhīvu neaizskaramības princips liedz dalībvalsts iestādei izņemt dokumentus, ja šie dokumenti ietilpst minētajos arhīvos un ja iestādes nav devušas savu piekrišanu šādi izņemšanai. Tomēr šai

⁴ Protokola par privilēģijām un imunitāti 1. un 2. pants.

⁵ LESD 282. panta 1. punkts; Protokola par ECBS un ECB 1. un 14.3. pants.

⁶ LESD 283. panta 1. punkts; Protokola par ECBS un ECB 10.1. pants.

⁷ LESD 127. panta 2. punkts.

⁸ Protokola par ECBS un ECB 9.2. pants.

iestādei ir iespēja vērsties attiecīgajā Savienības iestādē, lai tā atceltu attiecīgo dokumentu aizsardzību, vajadzības gadījumā paredzot nosacījumus, un, ja piekļuve ir atteikta, tā var vērsties Savienības tiesā, lai saņemtu atļaujošu lēmumu, kas uzliek šai iestādei pienākumu sniegt piekļuvi šiem arhīviem. Turklāt Savienības arhīvu aizsardzība nekādā ziņā neliedz valsts iestādēm dalībvalsts centrālās bankas telpās izņemt dokumentus, kas neietilpst Savienības arhīvos.

– Par lojālas sadarbības pienākuma neizpildi

Atgādinājusi savu pastāvīgo judikatūru par lojālas sadarbības pienākuma tvērumu, Tiesa norāda, ka, tā kā Slovēnijas iestādes, beidzoties argumentētajā atzinumā noteiktajam termiņam, **nav ļāvušas ECB 2016. gada 6. jūlijā izņemtajos dokumentos identificēt tos, kas ir saistīti ar ECBS un Eurosistēmas uzdevumu izpildi, un neatdodot šos dokumentus atpakaļ Banka Slovenije, tās nav izpildījušas savu pienākumu lojāli sadarbīties ar ECB.** Šo secinājumu neietekmē fakts, ka valsts prokurors ir aicinājis ECB ierosināt kritērijus, kuri ļautu identificēt tos Slovēnijas iestāžu izņemtus dokumentus, kas ECB ieskatā ietilpst tās arhīvos. Pat saņemot šādu priekšlikumu, Slovēnijas iestādes neveica pasākumus, kas ļautu ECB identificēt ar ECBS un Eurosistēmas uzdevumu izpildi saistītos dokumentus, kuri tika izņemti. Turklāt šīs iestādes nepiekrita ECB lūgumam atdot atpakaļ *Banka Slovenije* visus dokumentus, kurus tās uzskatīja par nesvarīgiem attiecīgajā izmeklēšanā.

Šādā kontekstā Tiesa uzskata – tas, ka Slovēnijas iestādes veica pasākumus, lai nodrošinātu minēto dokumentu konfidencialitātes saglabāšanu, neliek apšaubīt secinājumu, ka šīs iestādes šajā gadījumā nav izpildījušas savu pienākumu lojāli sadarbīties ar ECB.

Līdz ar to saistībā ar laikposmu pēc strīdīgās izņemšanas Tiesa uzskata, ka **Slovēnijas iestādes nav izpildījušas savu lojālas sadarbības ar ECB pienākumu.**

ATGĀDINĀJUMS. Prasību sakarā ar valsts pienākumu neizpildi var celt Komisija vai cita dalībvalsts pret valsti, kas nav izpildījusi pienākumus, kuri izriet no Savienības tiesībām. Ja Tiesa konstatē valsts pienākumu neizpildi, attiecīgajai dalībvalstij ir jāizpilda spriedums, cik vien ātri iespējams. Ja Komisija uzskata, ka dalībvalsts nav izpildījusi spriedumu, tā var celt jaunu prasību, lūdzot noteikt naudiskus sodus. Tomēr, ja Komisijai netiek paziņoti direktīvas transponēšanas pasākumi, Tiesa saskaņā ar Komisijas ieteikumu var noteikt sankcijas pirmā sprieduma stadijas laikā.

Neoficiāls dokuments plašsaziņas līdzekļu vajadzībām, kas Tiesai nav saistošs.

[Pilns sprieduma teksts](#) tiek publicēts CURIA tīmekļvietnē pasludināšanas dienā.

Kontaktpersona presei: Gitte Stadler ☎ (+352) 4303 3127

Sprieduma pasludināšanas attēli ir pieejami "[Europe by Satellite](#)" ☎ (+32) 2 2964106